

ЗВІТ

за результатами моніторингового дослідження
обласних політик і програм з питань соціального захисту населення,
зокрема внутрішньо переміщених осіб

Запорізька обласна військова адміністрація

2024

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	4
<i>Інформація щодо аналізу відкритих джерел.....</i>	4
<i>Підсумкова таблиця щодо аналізу відкритих джерел.....</i>	5
<i>Інформація про чинні програми регіонального та місцевого рівнів у напрямі соціальної підтримки і захисту населення.....</i>	6
<i>Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.....</i>	7
<i>Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.....</i>	7
<i>Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих нормативно-правових актів.....</i>	8
<i>Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів.....</i>	8
<i>Аналіз наявних програм, проєктів програм і місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів.....</i>	9
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	9
Рекомендації.....	10

Терміни та скорочення

- ВПО — внутрішньо переміщені особи
- НПА — нормативно-правовий акт
- ОМС — органи місцевого самоврядування
- ОВА — обласна військова адміністрація
- АТО — антитерористична операція
- ООС — операція Об'єднаних сил

Вступ

Впровадження цільових програм — один з дієвих механізмів вирішення питань у сфері соціального захисту населення, зокрема ВПО, на місцевому рівні, які затверджують ОМС в межах своєї діяльності (відповідно до ст. 26, ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Та підходи до впровадження таких програм різні. Деякі місцеві програми, спрямовані на соціальну підтримку вразливих категорій населення, не поширюються на ВПО, інші приділяють недостатньо уваги врахуванню їхніх потреб. Одні програми мають розгалужений комплекс заходів у напрямі матеріальної, соціальної, психологічної підтримки ВПО, інші містять один захід, що передбачає надання матеріальної допомоги або послуги.

Дане моніторингове дослідження проведене благодійною організацією «Благодійний фонд “Стабілізейшен Суппорт Сервісез”» в межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні.

Запорізька обласна державна (військова) адміністрація — місцевий орган виконавчої влади. Статусу військової адміністрації набула внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України.

Згідно з інформацією у Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб, станом на 01.04.2024 у Запорізькій області зареєстровані 230 187 ВПО, зокрема 46 387 дітей, 116 505 людей працездатного віку, 1182 людини, що потребують працевлаштування, 52 683 пенсіонери, 537 багатодітних сімей, 10 632 людини з інвалідністю.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм і політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на місцевому рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Об'єкт дослідження

Обласні політики та програми у сфері соціального захисту, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування і дотримання їхніх прав та законних інтересів.

Предмет дослідження

Обласні цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, обласні цільові програми підтримки ВПО та проекти даних програм, чинні обласні НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг, а також на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, звіти з виконання обласних програм і заходів.

Завдання дослідження

- Проаналізувати обласні цільові програми, НПА (та проекти), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, щодо включення до них ВПО, врахування їхніх потреб.
- Проаналізувати забезпечення заходів, визначених програмами.
- Напрацювати відповідні рекомендації для органів виконавчої влади та ОМС щодо внесення змін і доповнень до чинних місцевих програм і НПА.

Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Інформація щодо аналізу відкритих джерел

Під час підготовки даного звіту було проаналізовано відкриті джерела та наявні на сайтах громади документи, а також направлено відповідні запити до Запорізької ОВА щодо впровадження цільових програм у сфері соціального захисту населення, зокрема ВПО, на місцевому рівні, які затверджуються ОМС в межах їхньої діяльності (відповідно до ст. 26, ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Джерела інформації:

1. [Сайт](#) Запорізької ОВА та [сайт](#) Департаменту соціального захисту населення Запорізької ОВА.
2. Офіційна відповідь на запит згідно з Законом України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують соціального захисту.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання соціальних програм.

Сайт Запорізької ОВА містить окремий [розділ](#), присвячений питанням ВПО. Але відсутні окремі розділи з інформацією про програми соціального захисту населення, зокрема ВПО, а також про НПА, що надають додаткові гарантії та пільги населенню, зокрема ВПО.

Підсумкова таблиця щодо аналізу відкритих джерел

Область / населений пункт, громада	Назва місцевого органу влади або інституції соціального захисту населення, посилання на сайт	Чи є на сайті окремий розділ щодо ВПО (так/ні)	Чи є на сайті окремий розділ щодо соціального захисту		Чи є на сайті окремий розділ щодо НПА, які надають додаткові гарантії / пільги		Доступність інформації щодо програм соціального захисту населення та ВПО		Доступність інформації щодо НПА, які надають додаткові гарантії / пільги населенню та ВПО	
			Населення (так/ні)	ВПО (так/ні)	Населення (так/ні)	ВПО (так/ні)	Зазначити (легко, середня / висока складність, інформація недоступна)	Можливо завжди антижити (так/ні)	Зазначити (легко, середня / висока складність, інформація недоступна)	Можливо завжди жити (так/ні)
Запорізька обл., м. Запоріжжя	Запорізька ОВА zoda.gov.ua	Так	Так	Ні	Так	Ні	Середня складність	Так	Висока складність	Так
	Департамент соціального захисту населення Запорізької ОВА dszn-zoda.gov.ua	Так	Так	Ні	Так	Так	Легко	Ні	Легко	Ні

Інформація про чинні програми регіонального та місцевого рівнів у напрямі соціальної підтримки і захисту населення

Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб на період 2023–2024 років (затверджена Розпорядженням голови Запорізької обласної державної адміністрації, начальником Запорізької ОВА від 27.06.2023 № 311).

Мета Програми: подолання наслідків війни Російської Федерації проти України; підтримка ВПО протягом 2023–2024 років, забезпечення реалізації прав і задоволення потреб ВПО, поліпшення умов їхньої життєдіяльності; створення фінансових, організаційно-правових і технічних механізмів для забезпечення комфортного соціального клімату та досягнення позитивних зрушень щодо рівня та якості життя населення; сприяння подальшій інтеграції ВПО шляхом усунення перешкод у реалізації їхніх прав та основоположних свобод, забезпечення повного доступу до адміністративних, соціальних, культурних та інших послуг.

Завдання Програми: забезпечення працевлаштування ВПО; реалізація житлових та майнових прав; заходи у напрямі соціального захисту; освітні та культурно-просвітницькі заходи для ВПО.

Виконання завдань та заходів Програми здійснюється із застосуванням економічних важелів державного регулювання шляхом реалізації галузевих і регіональних програм, з урахуванням реальних можливостей залучення різних джерел фінансування, зокрема коштів державного та обласного бюджетів, а також коштів міжнародної технічної допомоги, донорських організацій, кредитів міжнародних фінансових організацій, власних коштів підприємств, інших джерел.

Цільова програма соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки (затверджена Рішенням Запорізької обласної ради від 12.12.2019 № 135).

Мета Програми: забезпечення соціального захисту ветеранок і ветеранів війни, праці, дітей війни, людей з інвалідністю, інших категорій громадян, які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм різних видів адресної допомоги з урахуванням потреб за рахунок коштів обласного бюджету.

Завдання Програми:

- Забезпечити адресність надання грошової допомоги людям, які опинилися у складних життєвих обставинах.
- Здійснити додаткові заходи щодо соціального захисту постраждалих учасниць та учасників Революції гідності, учасниць та учасників АТО/ООС, членів сімей загиблих.

- Забезпечити надання щорічної грошової допомоги з нагоди відзначення Дня пам'яті, примирення та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні безпосереднім учасникам та учасникам бойових дій у Другій світовій війні.
- Забезпечити додаткову адресну соціальну підтримку членів сімей загиблих ветеранок і ветеранів війни, які брали участь у бойових діях на території інших держав, територіях проведення АТО/ООС, на сході України.
- Посилити соціальний захист людей з інвалідністю, зокрема дітей, які потребують програмного гемодіалізу, шляхом надання адресної грошової допомоги (один раз на рік).
- Організувати санаторно-курортне лікування ветеранок і ветеранів війни, зокрема постраждалих учасниць та учасників Революції гідності, учасниць та учасників АТО/ООС, ветеранок і ветеранів праці, дітей війни, людей з інвалідністю, у санаторіях Запорізької області.
- Сприяти діяльності громадських об'єднань шляхом надання фінансової підтримки громадським об'єднанням ветеранок і ветеранів та людей з інвалідністю, діяльність яких поширюється на територію Запорізької області (відповідно до законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»).

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету з урахуванням його можливостей.

Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами

Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб на період 2023–2024 років та Цільова програма соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки наразі перебувають у стадії виконання (проміжні звіти ще не формувались).

Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг

Локальні нормативно-правові акти за визначеними напрямками відсутні.

**Підсумкова таблиця щодо проаналізованих
місцевих нормативно-правових актів**

Область / населений пункт, громада	Всього НПА (зокрема проєктів НПА)		З них за тематикою				
	Регіональні, місцеві програми	Місцеві НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо	Програми щодо підтримки населення	Програми щодо підтримки ВПО	НПА, спрямовані на додаткову підтримку населення	НПА, спрямовані на додаткову підтримку ВПО	Проєкти НПА щодо підтримки ВПО
Запорізька обл., м. Запоріжжя	2	0	2	1	0	0	0

Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів

Область / населений пункт, громада	Програми та НПА щодо підтримки населення			Програми (зокрема проєкти) та НПА щодо підтримки ВПО	
	Всього	З них містять заходи та положення щодо підтримки ВПО	З них потребують внесення змін або доповнень	Всього	З них потребують внесення змін або доповнень
Запорізька обл., м. Запоріжжя	2	1	1	1	1

Аналіз наявних програм і проєктів програм, місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів

Підсумовуючи аналіз місцевих політик та програм, слід зазначити, що Запорізька ОВА приділяє увагу дотриманню прав, врахуванню потреб і законних інтересів ВПО. Чинні програми соціального спрямування охоплюють основні потреби ВПО, які мешкають на території, що належить до зони відповідальності Запорізької ОВА.

Під час моніторингу було проаналізовано дві програми, спрямовані на надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо. За результатами моніторингу можна дійти висновку про широкий перелік заходів у напрямі соціальної підтримки людей, які проживають на території, що належить до зони відповідальності Запорізької ОВА. Основною програмою, в межах якої здійснюється надання соціальної підтримки ВПО, є Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб на період 2023–2024 років.

Цільова програма соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки не містить чіткого визначення категорії ВПО як одного з суб'єктів, на який спрямована дія Програми. Це може мати негативний вплив та створювати додаткові труднощі для реалізації ВПО власних прав і законних інтересів. Особливо з огляду на те, що саме ВПО потребують соціальної допомоги у зв'язку із втратою внаслідок переміщення роботи, домівок, сталих соціальних зв'язків тощо.

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту

Проаналізувавши наявні програми Запорізької ОВА, які розміщені у відкритому доступі на сайтах громади, а також отриману відповідь на відповідний запит, можна зробити висновок, що загалом у громаді приділяється увага дотриманню прав, врахуванню потреб і законних інтересів ВПО. Але наявні певні зауваження до Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки. Вона потребує редакційної правки для забезпечення більш повного охоплення потреб ВПО.

Рекомендації

З метою усунення перешкод у доступі до послуг окремих категорій населення, зокрема людей, які перебувають на обліку в Запорізькій області як ВПО, пропонуємо внести зміни до Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки. В подальшому під час ухвалення нових програм, спрямованих на соціальний захист населення, необхідно передбачати впровадження заходів, спрямованих на підтримку ВПО. Для цього слід залучати представників з числа членів Ради з питань ВПО у Запорізькій області до розроблення та погодження проєктів місцевих програм або інших НПА.

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
<p><i>Цільова програма соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки (затверджена Рішенням Запорізької обласної ради від 12.12.2019 № 135)</i></p>		
<p>Розділ VII, п. 1 Перелік заходів Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки: – Надання адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах, відповідно до Порядку її надання.</p>	<p>Розділ VII, п. 1 Перелік заходів Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки: – Надання адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах, <i>зокрема внутрішньо переміщеним особам, які перебувають на обліку та проживають на території Запорізької області</i>, відповідно до Порядку її надання.</p>	<p>Розділ VII, п. 1 Перелік заходів Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки: – Надання адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах, <i>зокрема внутрішньо переміщеним особам, які перебувають на обліку та проживають на території Запорізької області</i>, відповідно до Порядку її надання.</p>

<p>Розділ VII, п. 2 Перелік заходів Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки: – Надання адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах, депутатами обласної ради (у рівних частинах для кожного) відповідно до Порядку її надання.</p>	<p>Розділ VII, п. 2 Перелік заходів Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки: – Надання адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах, зокрема внутрішньо переміщеним особам, які перебувають на обліку та проживають на території Запорізької області, депутатами обласної ради (у рівних частинах для кожного) відповідно до Порядку її надання.</p>	<p>Розділ VII, п. 2 Перелік заходів Цільової програми соціальної підтримки населення Запорізької області «Назустріч людям» на 2020–2024 роки: – Надання адресної грошової допомоги громадянам, які опинилися в складних життєвих обставинах, зокрема внутрішньо переміщеним особам, які перебувають на обліку та проживають на території Запорізької області, депутатами обласної ради (у рівних частинах для кожного) відповідно до Порядку її надання.</p>
---	---	---

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд “Стабілізаційний Суппорт Сервісес”» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ “ССС”» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

НАШ САЙТ:

<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:

info@radnyk.org

FACEBOOK:

[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:

[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:

[@SSS_Ukraine](https://www.telegram.com/@SSS_Ukraine)

TWITTER:

[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/@SSS_Ukraine)